

Digitaliseringsudvalg

22-08-2022

REFERAT

TID: fredag den 12. august kl. 10:30 – 14:00**STED:** First Hotel Grand, Jernbanegade 18, Odense**Medlemmer:**

Mette Landtved-Holm (V) Nordfyn
Susanne Damsgaard (O) Gladsaxe
Niclas Fick (Ø) Bornholm
Kristian Stride (A) Silkeborg
Maren Ottar Hessner (B) Roskilde
Anni Bagge Jensen, Langeland
Tine Segel, Forbundet Kultur og Information
Lars Mikael Lerche, Norddjurs
Susanne Gilling, Aarhus

Afbud:

Anni Bagge Jensen, Langeland
Susanne Damsgaard (O) Gladsaxe
Maren Ottar Hessner (B) Roskilde

Sekretær for udvalget:

Michel Steen-Hansen

Til mødet har vi kl. 11:45 inviteret Mikkel Christoffersen, chefkonsulent i Det Digitale Folkebibliotek, til at komme med oplæg om deres nye læseundersøgelse. *Der vil være frokost kl. 12.45-13.15.*

Tidsplan	Sager
10:30-10:35	Godkendelse af dagsorden 2
10:35-11:15	Digitaliseringsudvalgets arbejdsform og opgaver 2
11:15-11:45	Eksisterende planer med betydning for udvalgets arbejde..... 3
11:45-12:45	TEMADRØFTELSE: Adgang til digitale materialer 4
13:15-13:45	Digitaliseringsudvalgets fremtidige fokus..... 6
13.45-14.00	Fremtidige møder og temaer..... 7
12.45-13.15	Frokost

Dagsorden

1. Godkendelse af dagsorden

Sagsfremstilling

Godkendelse af dagens dagsorden.

[Referat](#) fra repræsentantskabsmøde den 20. maj til orientering.

Indstilling

Godkendes.

Afgørelse

Godkendt – med bemærkning om at der var fejl i tidsforslagene på den første digitale mødeindkaldelse fra kl. 13.00-14.30.

2. Digitaliseringsudvalgets arbejdsform og opgaver

Sagsfremstilling

Vi laver en kort beskrivelse af Digitaliseringsudvalgets opgaver.

Digitaliseringsudvalget

Biblioteket har til formål at styrke dannelse og aktivt medborgerskab ved at fremme og give adgang til læring, viden, oplysning, kulturel aktivitet samt at skabe debat og dialog.

Samfundet og demokratiet udfordres aktuelt på mange niveauer - ikke alene af pandemien – men især også af øget polarisering og fake news. Det folkeoplysende public service-princip som grundlag for folkestyret er vigtigere end nogensinde. Oplyste medborgere har altid været en forudsætning for det danske demokrati. Bibliotekerne skal fortsat aktivt understøtte og være garant for valid oplysning til borgerne.

På den baggrund har Danmarks Biblioteksforening nedsat Digitaliseringsudvalget.

Udvalgets formål

- At styrke den demokratisk samtale
- At sikre alle borgere adgang til nødvendig viden, fysisk og digitalt
- At arbejde for sammenhængende tilbud af licensbelagt materiale til borgerne gennem en national digital overbygning og samarbejder med andre public service-institutioner
- At sætte dagsorden for udvikling af en national strategi for digital dannelse
- At arbejde for at de lovgivningsmæssige rammer forpligter folkebibliotekerne i forhold til læring, digital dannelse og etablering af et demokratisk samlingspunkt i kommunerne.

Rammer

Udvalget holder som udgangspunkt kvartalsvise møder eller efter behov. På første møde opstilles en række resultatmål ud fra indsatsområdet, som sendes til Forretningsudvalget.

Der lægges op til en åben drøftelse af de fremtidige møder, herunder antal, form og indhold?

Temaer?

Dagsorden og forretningsorden?

I forhold til udvalgets videre arbejder vender vi tilbage til de endelige konklusioner i punkt 5 og 6.

Indstilling

Til drøftelse – og beslutning om form og indsatsområder i perioden.

Afgørelse

Se pkt. 5.

3. Eksisterende planer med betydning for udvalgets arbejde

Sagsfremstilling

En kort beskrivelse af de tidligere vedtagne planer og de økonomiske rammer.

I kan her se det vedtagne budget for i år [Budget 2022](#)

På mødet vil punktet blive indledt med en gennemgang af de økonomiske rammer og tidligere vedtagelser med fremadrettet konsekvenser.

Danmarks Biblioteksforening har igangsat en række projekter.

En helt særlig indsats i en årrække har været ét stort projekt:

Tænketanken Fremtidens Biblioteker

[Tænketanken Fremtidens Biblioteker](#) blev etableret på initiativ af Danmarks Biblioteksforening i juni 2012. Tænketanken repræsenterer omkring 40 folkebiblioteker, biblioteksorganisationer, forskningsbiblioteker og en række private virksomheder, der deltager aktivt i Tænketankens aktiviteter og støtter arbejdet økonomisk.

Tænketanken er etableret for at skabe viden, der kan være med til at finde løsninger på nogle af samfundets og bibliotekernes udfordringer. Gennem en række projekter som typisk strækker sig over 1,5 - 2 år, ønsker Tænketanken at undersøge og skabe debat om, hvilken rolle bibliotekerne skal have i fremtidens samfund. Det er bl.a. Tænketanken der står bag den nye store læseundersøgelse vi også har på dagsordenen på dagens møde.

Der er mulighed for at lave samskabende projekter med Tænketanken.

FakeNews Laboratorium

Danmarks Biblioteksforening fik ½ mio. til projektet fra april 2022 til april 2023 – som projektstøtte fra Kulturstyrelsen. Der er deltidsansat en projektleder.

Fire forbundne indsatser, som giver unge teoretisk ballast og konkrete redskaber til at orientere sig i en digitaliseret verden fyldt med misinformation. De inkluderer undervisningsforløb om fake news og kildekritik på internettet, digitalt læringsmateriale, mangesidige formidlingstiltag samt aktivering af unge digitale ambassadører. Tilsammen

skal de sikre, at målgruppen opnår større forståelse for fake news, der ændrer rammerne om den demokratiske samtale.

Vi lægger op til drøftelse på mødet – med udgangspunkt i spørgsmål.

Medieforlig

Danmarks Biblioteksforening spillede ind for at få skrevet bibliotekerne ind som en public service-institution og påbegynde en proces med ny bibliotekslov. Skal det følges op politisk?

Digitaliseringsstrategi

Det vil være oplagt, at det er en sag for DB's Digitaliseringsudvalg, men det kan også være et finanslovsudspil fra Danmarks Biblioteksforening, f.eks. indspil om at skabe en fælles pulje til at skabe adgang til digital litteratur (e-bøger, lydbøger og vidensdatabaser), så der er lige adgang for børn og unge eller ALLE?

Indstilling

Til drøftelse – og skal ses i sammenhæng med dagens temadrøftelse.

Afgørelse

Orientering drøftet og taget til efterretning – se desuden pkt. 5.

4. TEMADRØFTELSE: Adgang til digitale materialer **Kl. 11:45-12:45**

Som I sikkert har bemærket, blev den nye store undersøgelse [Børn og unges læsning 2021](#) præsenteret her i juni 2022.

Derfor lægges op til en temadrøftelse, hvor Mikkel Christoffersen, chefkonsulent i Det Digitale Folkebibliotek, vil komme med oplæg om undersøgelsen, og vi drøfter idéer til fælles handling i forhold til tilgængelighed til alle de digitale materialer.

Der har længe været fokus på børn og unges læsning i en verden præget af digitalisering og let adgang til mange medier, ikke mindst i kølvandet på undersøgelsen Børns læsning 2017. Den viste et tydeligt fald i børns læsning. Her 4 år efter er vi klar med nye tal i bogen 'Børn og unges læsning 2021'.

Undersøgelsen er gennemført af Center for Anvendt Skoleforskning for [Tænk tanken Fremtidens Biblioteker](#). I 2021 ser den negative udvikling ud til at være stoppet. Børn og unge læser lige så ofte i fritiden, som de gjorde i 2017, men den peger på, at børns lyst til at læse for sjov falder, jo ældre de bliver. Med Børn og unges læsning 2021 får vi et nuanceret billede af børn og unges læse- og medievaner og giver samtidig faglige anbefalinger og inspiration til, hvordan skole og biblioteker kan arbejde med børn og unges læsning samt input til de vigtige drøftelser om, hvordan vi skal styrke børn og unges læsekultur.

På baggrund af undersøgelsen i 2017 skabte Danmarks Biblioteksforening en læsekoalition, som i 2019 overrakte oplæg til [NATIONAL LÆSESTRATEGI](#) til Kulturministeren. Den blev ikke vedtaget af Folketinget som samlet strategi, men en række af tiltagene er gennemført

*Mikkel Christoffersen
Chefkonsulent Det Digitale
Folkebibliotek*

fra både statsligt og kommunalt hold. Læsekoalitionen omfatter både repræsentanter fra pædagoger, lærere, bibliotekarer, boghandlere, forlag og bibliotekarer. Den samles igen i august – og en del af dem deltog i bibliotekernes arrangement på Folkemødet.

Dog har der ikke været særlig storpolitisk opmærksomhed på betydningen af den digitale adgang og specielt ikke på politisk handling i den forbindelse

Halvdelen af eleverne kommer aldrig på folkebiblioteket, men de fleste kender eReolen GO!

Knap 20 % af eleverne besøger folkebiblioteket jævnligt: Det vil sige mindst flere gange om måneden. Antallet af besøg falder med alderen, og ca. halvdelen af alle elever i undersøgelsen kommer der aldrig. Antallet af elever i 5. klasse, der låner bøger jævnligt, er faldet fra 32 % i 2017 til 26 % i 2021, mens det er uændret i 6. og 7. klasse. Til gengæld er der markant flere af dem, der kommer på folkebiblioteket i 2021, som synes, bibliotekaren er venlig, og at man kan spørge bibliotekaren om alting, end der var i 2017. Det til trods for at flertallet ikke er i dialog med bibliotekaren, når de er på biblioteket. 69 % kender til bibliotekernes digitale tjeneste for børn: eReolen GO!, mens antallet der besøger tjenesten jævnligt, er noget mindre. Besøgene falder med alderen: 25 % af eleverne i 5. og 6. klasse besøger eReolen GO! mindst flere gange månedligt. Det er henholdsvis 19 og 14 % i 7. og 8. klasse.

At arbejde for sammenhængende tilbud af licensbelagt materiale til borgerne gennem en national digital overbygning og samarbejder med andre public service-institutioner. Undersøgelsen påviser at halvdelen af eleverne kommer aldrig på folkebiblioteket, men de fleste kender eReolen GO!

Det understreger den udfordring, der er i forhold til at der er meget store forskelle i, hvordan kommunerne vælger at finansiere elevernes adgang til digitale litteratur i forhold, specielt mellem biblioteks- og skolesektor. Der er tendenser til, at der opstår begrænsninger i børnenes adgang til de digitale bøger på grund af manglende fokus og finansiering af *frilæsning* i skolesektoren, specielt i forhold til den digitale adgang. Nogle kommuner har aftaler mellem undervisnings- og kulturforvaltningerne om finansiering af børnenes adgang til eReolen Go og andre er det mellem biblioteker og de enkelte skoler, men der andre steder ikke er aftaler og nogle steder betyder det, at eleverne ikke har adgang til e-bøger til frilæsning.

10 hovedresultater

Børn og unges læsning 2021 rummer både kvantitative og kvalitative resultater. Her kommer 10 overordnede resultater, der sammenfatter de væsentligste tendenser i børn og unges læse- og medievaner og biblioteksbrug

- 1 Børn og unges læselyst falder med alderen
- 2 Børn og unge bruger samme tid på at læse i fritiden som i 2017
- 3 Børn og unges læselyst varierer med køn og læsekultur i hjemmet
- 4 Børn og unges brug af e-bøger og lydbøger er vokset
- 5 Børn og unges læsevaner og inspirationskilder ændrer sig med den digitale udvikling

6 Børn og unge foretrækker fortsat humor som genre

7 Børn og unges brug af digitale medier er stigende

8 Brug af sociale medier hænger sammen med mindre fritidslæsning og svagere opmærksomhed

9 De ældste elever kommer fortsat ikke på skolebiblioteket

10 Halvdelen af eleverne kommer aldrig på folkebiblioteket men de fleste kender eReolen GO!

Læs hovedresultaterne side 14 - 17 i [bogen](#)

Indstilling

Drøftelse om politiske tiltag som opfølgning på undersøgelsen.

Afgørelse

[Se oplæg fra Mikkel Christoffersen](#)

Se desuden pkt. 5.

5. Digitaliseringsudvalgets fremtidige fokus

Sagsfremstilling

Vi starter med en idestorm om hvad vi hver især finder er interessant og relevant at sætte i søen.

Herunder drøfter vi kursen, temaer og hvordan arbejdsformen skal være.

Vi drøfter også, hvordan vi skal navigere i forhold til Forretningsudvalget og de andre DB-udvalg. Man kunne også forestille sig, at vi i det kommende år holdt fællesmøde med de andre udvalg og satte en fælles kurs, ud fra de emner udvalget vælger at arbejde med.

På mødet skaber vi en proces, hvor vi lægger op til at udvikle idéer, komme med politiske mål og indspil til hvordan fremtidens arbejde planlægges.

Indstilling

Til drøftelse og planlægning af konkrete tiltag.

Afgørelse

Ud fra dagens oplæg og diskussioner rejste sig en del temaer, som kan danne udgangspunkt for udvalgets fremtidige arbejde. Disse skal prioriteres og drøftes på et kommende planlægningsmøde.

- Samarbejder med folkeskolen og uddannelsesinstitutioner.
- "Fake News" i en positiv temasætning om at have adgang til information og kunne skelne sandt fra falsk. At inddrage bør og unge i arbejdet.
- eReolen Go og finansiering i en tværsektoriel kontekst.
- At skabe digital inklusion (undersøge samarbejdsmuligheder med DANSK IT som planlægger konference om Digital Inklusion på Christiansborg den 10. oktober), hvor biblioteket kunne være én case.

- At udvide den demokratiske samtale i en digital kontekst.
- At indgå i samarbejder med ADD-projektet, at styrke demokratiet i den digitale udvikling gennem forskning, digital dannelse og dialog.

6. Fremtidige møder og temaer

Sagsfremstilling

Der laves en doodle på efterårets møder som temasættes.

Den 11. november er der **Repræsentantskabsmøde** i Albertslund.

Indstilling

Til afgørelse og orientering.

Afgørelse

Der arbejdes med kvartalsvise møder, dog kan frekvensen være lidt højere i opstartsfasen og hvis aktiviteterne betinger det.

Der planlægges møde på 1½ time i Digitaliseringsudvalget på teams, hvor der sættes temaer på udvalgets fremadrettede arbejde og en skitse til arbejdsplan laves, så arbejdet kan koordineres med Læringsudvalget.

Doodle udsendes på digitalt møde med følgende muligheder: Den 28. september kl. 9.00-10.30 eller 13.00-14.30 eller 29. september kl. 13.00-14.30 eller 3. oktober kl. 13.00-14.30 eller 5. oktober kl. 9.00-10.30.

Der udsendes også forespørgsel om næste fysiske møde kunne være den 4. november i forbindelse med Bogforum i Bellacentret – fra 10.00-15.00 – hvor DB planlægger debat kl. 11.00-11.30 med Lisbeth Knudsen om ”Algoritmer og demokrati” og kl. 14.00 -14.30 om Digital Litteratur med udgangspunkt i denne undersøgelse:

https://www.soc.ku.dk/instituttet/nyheder/_nedlukningen-oegede-uligheden-i-boerns-bibliotekslaan/

EVT.

Mette Landtved-Holm

Formand

Michel Steen-Hansen

Direktør